

ISSN 2181-922X

# **O‘ZBEKISTON:**

**TIL VA MADANIYAT**

**ADABIYOTSHUNOSLIK**

**2025 Vol. 2 (2)**

**[www.literature.tsuull.uz](http://www.literature.tsuull.uz)**

**Bosh muharrir:** Shuhrat Sirojiddinov

**Bosh muharrir o'rinbosarlari:** Nurboy Jabborov  
Bahodir Karimov

**Mas'ul kotib:** Sohiba Madirimova

### **Tahrir kengashi**

Nusratulla Jumaxo'ja, Iqboloy Adizova, Abdulla Ulug'ov, Dilnavoz Yusupova, Islom Yoqubov, Qo'ldosh Pardayev, Umida Rasulova, Akrom Dehqonov, Olim To'laboyev, Tozagul Matyoqubova, Shermuhammad Amonov, Shahlo Hojiyeva, Orzigul Hamroyeva, Ilyos Ismoilov, Sohiba Umarova, Gulbahor Ashurova, Ilhom Sayitqulov, Gulzoda Soatova, Dildora Rahmonova, Zilola Shukurova, Furqat To'xtamurodov, Sarvinoz Rasulova.

### **Jurnal haqida ma'lumot**

**“Adabiyotshunoslik”** – “O'zbekiston: til va madaniyat” jurnalining adabiyotshunoslik yo'nalishidagi seriyasi bo'lib, yilda to'rt marta nashr etiladi.

Jurnalning **“Adabiyotshunoslik”** seriyasida o'zbek va jahon adabiyoti tarixi, xalq og'zaki ijodi, adabiyot nazariyasi, o'zbek mumtoz adabiyotining qo'lyozma manbalari va matnshunoslik muammolari, jadidchilik va jadid adabiyoti, zamonaviy adabiy jarayon, adabiy tanqid hamda qiyosiy adabiyotshunoslik yo'nalishidagi eng yangi tadqiqotlar e'lon qilinadi. O'zbek va jahon adabiyotshunosligi erishgan so'nggi yutuqlari aks etgan ilmiy maqolalarni nashr etishga alohida diqqat qaratiladi. Maqolalarning ilmiy saviyasi va tahliliy quvvati yuqori bo'lishiga e'tibor beriladi.

**“Adabiyotshunoslik”** seriyasida O'zbekiston va xorijiy davlatlarning e'tirof etilgan atoqli olimlari, oliy o'quv yurtlari professor-o'qituvchilari, doktorantlar, mustaqil izlanuvchilar hamda magistrantlarning ilmiy maqolalari nashr etiladi.

**“Adabiyotshunoslik”** seriyasi 2022-yil yanvar oyidan chiqa boshlagan.

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti.

O'zbekiston, Toshkent, Yakkasaroy tumani, Yusuf Xos Hojib ko'chasi, 103.

**Email:** [adabiyotshunoslik2022@gmail.com](mailto:adabiyotshunoslik2022@gmail.com)

**Website:** [www.uzlc.navoiy-uni.uz](http://www.uzlc.navoiy-uni.uz)

[www.literature.tsuull.uz](http://www.literature.tsuull.uz)

## MUNDARIJA

### MUMTOZ ADABIYOT TARIXI

#### **Iqboloy Adizova**

Millatni uyg'otuvchi kuch .....5

#### **Shermuhammad Amonov**

Ahmad Tabibiyning mustazod she'rlarga bog'langan taxmislari 20

#### **Furqat To'xtamuratov**

Muhsiniy she'riyatida qo'llangan ma'naviy san'atlarning ijodkor g'oyaviy niyatini ochishdagi o'rni .....38

#### **Hulkar Sulaymonova**

“Rasailu-l-Xorazmiy” asarining qo'lyozma nusxalari geografiyasi .....52

#### **Sanobar Muxamedxodjayeva**

Alloma Mahmud Zamaxshariy va uning ijodiy faoliyati .....64

#### **Aziza Muratova**

Alisher Navoiy ijodida Yusuf (a.s.) obrazi .....75

#### **Aziza Almardonova**

Orifona g'azallarda nafs tarbiyasi .....85

#### **Nargiza Boymuratova**

Lutfiy she'riyatida orif obrazi .....94

#### **Kamola Allanazarova**

She'riyatda davr muammolari va ma'rifat talqini .....105

#### **Nafisa Tuxsanova**

Sa'dulla Siyoyevning “Shaybonixon” obrazini yaratishda badiiy mahorat .....117

#### **Mubina Abbasova**

Yangi O'zbekiston boburshunosligi .....123

### ZAMONAVIY ADABIYOT MUAMMOLARI

#### **Abdulla Ulug'ov**

Badiiy asarda adabiy qahramon portretining o'rni va ahamiyati .....132

**Islomjon Yoqubov**

“Jaloliddin Manguberdi” dramasi badiiy jozibasini .....208

**Umida Rasulova**

Hikmatlarda odam va olam konsepsiyasi .....221

**Tozagul Matyoqubova**

Fikr va tuygʻuni yagona rakursda uygʻunlashtirgan shoir .....230

**Sarvinoz Rasulova**

Tohir Malik asarlarida qatagʻon qurbonlari taqdirining aks etishi .....241

**Matluba Norbaboyeva**

Oʻzbek xalq maqollarida yetimlik motivi talqini .....251

**Usmonova Sharifa**

Muhammad Alining “Mangu quyosh” romanida obrazlar xilma-xilligi .....260

**Sarvinoz Rasulova, Madina Bolliyeva**

Balladada tuygʻu tasviri .....270

**Oygul Matkurbanova**

Qamchibek Kenja hikoyalarida ayol obrazi .....279

**Dilovar Nurmurodova**

Abdurashid Nurmurodov ijodida urush mavzusining aks etishi .....291

**Shalola Davletova**

Borxes ijodining falsafiy talqini .....300

**Maʼrifat Alimqulova**

Mamatqul Hazratqulov hayoti va ijodiga chizgilar .....309

**Habiba Ergasheva**

Faxriyorning sheʼriy tarjimalari .....320

**Muharram Ibodullayeva**

Biografik metodning badiiy asarni oʻrganishdagi imkoniyati ...330

## Sa'dulla Siyoyevning "Shaybonixon" obrazini yaratishda badiiy mahorat

Nafisa Tuxsanova<sup>1</sup>

### Abstrakt

Ushbu maqola Sa'dulla Siyoyevning "Dashti qipchoq lochini yoxud Muhammad Shayboniyxon" qissasidagi Shayboniyxon obrazini yaratishda adibning badiiy mahoratini tahlil qiladi. Maqola Siyoyevning tarixiy kontekstni chuqur tushunishi, xarakterlarni ochib berish qobiliyati va badiiy tasvirlar orqali o'quvchini voqealarga jalb etish uslublarini ko'rib chiqadi. Shayboniyxon O'rta Osiyo tarixidagi muhim figura sifatida yodga olinadi. Uning kuchli hukmdor sifatida ko'rsatilishi, uning ichki kechinmalari va qarorlarining oqibatlari ochiqdanadi. Ushbu tahlil orqali maqola, o'quvchilarga Shayboniyxon obrazining murakkabligini va Siyoyevning badiiy mahoratining ahamiyatini yanada chuqurroq tushunishga yordam beradi. Maqola o'zbek adabiyotining boyligini va tarixiy shaxslar haqidagi badiiy asarlarning ahamiyatini namoyish etadi.

**Kalit so'zlar:** *badiiy mahorat, tarixiy kontekst, o'zbek adabiyoti, insoniy fazilatlar, tasvirlash uslubi, siyosiy mahorat, tarixiy shaxslar.*

### Kirish

Sa'dulla Siyoyev – o'zbek adabiyotining yorqin namoyandalaridan biri bo'lib, uning asarlari o'ziga xos badiiy mahorati va chuqur mazmuni bilan ajralib turadi. Adibning tarixiy shaxslar siymosini yaratishda alohida tajribasi bor. S.Siyoyev yaratgan "Ahmad Yassaviy", "Avaz O'tar" romanlari tariximizning bir bo'lagi, muhim tarixiy shaxslar siymosi badiiy gavdalantirilgan asarlar sifatida e'tirofga loyiq. Adibning "Dashti qipchoq lochini yoxud Muhammad Shayboniyxon" asari, o'zining tarixiy qahramoni Shayboniyxon obrazini yaratishda muhim ahamiyatga ega. Adib, o'z asarlarida real hayot voqealarni san'at orqali ifodalashga intiladi. Uning badiiy tasvirlari o'quvchini voqealarning ichiga tortadi va ularni his qilish imkonini beradi. Siyoyevning badiiy mahorati, uning tarixiy kontekstni chuqur tushunishi bilan bog'liq. U tarixiy

---

<sup>1</sup> Nafisa Tuxsanova – magistrant, Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti.

**E-mail:** nafisatuhsanova@gmail.com

**ORCID ID:** 0009-0002-0903-2212

**Iqtibos uchun:** Tuxsanova N. 2025. "Sa'dulla Siyoyevning Shaybonixon obrazini yaratishda badiiy mahorati". *O'zbekiston: til va madaniyat*. 2(2): 117-122.

shaxslarni, ularning ichki dunyosini va motivlarini aniq ifodalay olgan desak mubolag'a bo'lmaydi.

### **Asosiy qism**

Shayboniyxon obrazini yaratishda Sa'dulla Siyoyev tarixiy faktlardan keng foydalanganligini ko'rishimiz mumkin. U Shayboniyxonni faqat tarixiy shaxs sifatida emas, balki o'z zamonasining murakkab ijtimoiy-siyosiy muhitida yashovchi inson sifatida ko'rsatadi. Bu esa o'quvchiga Shayboniyxonning ichki kechinmalarini, qarorlarining oqibatlarini va shaxsiy hayotidagi qiyinchiliklarni tushunishga yordam beradi.

Asar Shayboniyxonning hayoti va faoliyatini yoritadi. U o'zining jangovar qobiliyati, siyosiy strategiyalari va xalqini birlashtirishdagi mahoratini ko'rsatadi. Asarda, Shayboniyxonning turli kurashlar va ichki siyosatdagi qarorlari orqali xalq oldidagi mas'uliyati ko'rsatilgan. Asar O'rta Osiyo tarixidagi muhim voqealarni, jumladan, Temuriylar sulolasining qulashidan keyingi davrni yoritadi. Shuningdek, uning Zahiriddin Muhammad Bobur bilan bo'lgan kurashlari, Samarqandni Bobur Mirzodan tortib olgach, Toshkentga yurish qilib, xalqqa ko'rsatgan adolatlari ochib berilgan. Ushbu asar o'zbek adabiyotida tarixiy qissalarning ahamiyatini oshiradi.

Yozuvchi tasavvuri muayyan g'oyaga asoslanib, hayotdagi alohida narsalarni buzadi, saralaydi, to'qiydi va yangidan ta'sirli va jonli, tabiiy va go'zal, tipik va yaxlit narsa yaratadi. Binobarin, tasvir va taassurot orasidagi bog'lam voqelik ikkilanganligiga yo'l ochadi. Unda ijodiy tanlov, umumlashma va hayotiy muqoyasa tasvir ruhiyatini shakllantiradigan omilga aylanadi. Boshqacha aytganda, hayot haqiqati va badiiy to'qima bir-biriga tutash nuqtalari ham janr tadriji, ham poetikaga ta'sir o'tkazadi. Qahramon va voqelik muallif konsepsiyasi tasvir orasidagi aloqa hamda tafovut obyektini tubdan yangilaydi. Hayotiy mantiqdan keyin o'zbek adabiyoti ijodkor fitratida maromiga yetadi. Mustaqillikka yetishganimizdan keyin o'zbek adabiyoti mezonlari qaror topdi, bir qancha adabiy manbalar kashf etildi, yangi nomlar ro'yobga chiqdi.

Shayboniyxon – O'rta Osiyo tarixida muhim rol o'ynagan shaxsdir. U o'z zamonida kuchli hukmdor bo'lib, mamlakatni birlashtirishga harakat qilgan. Shayboniyxon obrazining shakllanishida tarixiy kontekst muhim ahamiyatga ega. Siyoyev o'z asarida O'rta Osiyo tarixining murakkabligini aks ettiradi. U davrning ijtimoiy-siyosiy muhitini, urush va tinchlik holatlarini, xalqning

ruhiyatini chuqur tushunadi. Bu tarixiy kontekst Shayboniyxon obrazining shakllanishida muhim rol o'ynaydi.

XX asrning 80-yillari oxirlarigacha chop etilgan va o'zbek adabiyoti tarixini yoritishga bag'ishlangan tadqiqotlar, ilmiy-ijodiy ishlardagi fikr-qarashlarni qayta ko'zdan kechirish, ayrim masala va ijodkorlar haqidagi adabiy portretlarga aniqlik kiritish, to'ldirish ehtiyoji paydo bo'ldi. Afsuski, ko'plab ijodkorlarimiz haqida ma'lumot beruvchi hujjatlar hali to'liq yig'ilgan emas. S.Siyoyev qariyb 20 yil davomida o'zbek adabiyoti tarixiga oid adabiyot va adabiy manbalarni o'rganar ekan Movaraunnahr va Xurosondagi adabiy hayot, Ahmad Yassaviy, A.Navoiy, Z.M.Bobur, shoir Muhammad Solih, Shayboniyxon, Ubaydullaxon haqida, ularning asarlari to'g'risida o'z qarashlari va xulosalarini bayon etadi.

Muhammad Shayboniyxon faoliyatini o'rganish o'zi hayotlik vaqtidayoq boshlangan va shayboniylar sulolasi saltanat tepasida turgan yillarda samarali davom etgan. Mulla Shodiy («Fathnomai xoniy»), Muhammad Solih («Shayboniynoma»), Kamoliddin Binoiy («Shayboniynoma»), Fazlulloh ibn Ro'zbehon («Mehmonnomai Buxoro»), Xondamir («Habib us-siyar»), Zahiriddin Muhammad Bobur («Boburnoma»), Mirzo Muhammad Haydar («Tarixi Rashidiy»), Zayniddin Mahmud Vosifiy («Badoe' ul-vaqoe'»), Muhammad Faxriy Hiraviy («Ravzat us-salotin»), Hasanxoja Nisoriy («Muzakkiri ahhob»), Mutribiy Samarqandiy («Tazkirat ush-shuaro»), Hofiz Tanish Buxoriy («Abdullanoma»), Muhammadyor ibn Arab Muhammad Qatag'an («Musaxxir al-bilod»), Alouddavla Husayn Qazvinii («Nafois ul-maosir»), Som Mirzo («Tuhfayi Somiy»), Abulg'oziy Bahodirxon («Shajarayi turk»), Xudoyorxonzoda («Anjum at-tavorix») kabi adib, muarrix va tazkiranavislarning asarlari Shayboniyxon haqida ma'lumot beruvchi muhim manbalardir. Qayd qilish o'rinliki, Shayboniyxon faoliyatiga bag'ishlangan tarixiy manbalar nihoyatda ko'p bo'lganligi bilan shoirning ijodiy-ma'naviy qiyofasi yoritilgan va adabiy merosidan namunalar havola etilgan asarlarning son-salmog'i unchalik katta emas [Sharipova 2021, 25].

Ayni paytda, S.Siyoyevning "Dashti qipchoq lochini yoxud Muhammad Shayboniyxon" asarida Shayboniyxon Temuriylar birlashtira olmagan Markaziy Osiyoni qo'l ostida birlashtirgan, lashkarboshilik jihatlarini, shuningdek shoir, islohotchi, olim va mutaffakkir sifatlarini namoyon etgan shaxs ekanligi ko'rsatilgan. Asar voqealari Shayboniyxonni tanishtirishdan boshlanadi va uning otasidan yetim qolishi, Buxoroda diniy bilim olib, kuch-g'ayratga to'la shaxs sifatida siyosiy maydonga kirishini ko'rishimiz mumkin.

Asarda uning dunyoviy, siyosiy qarashlari bilan bir qatorda dinga bo'lgan munosabati ham quyidagicha ko'rsatiladi: "Mamat Yovqur sirtiga qizil baxmal sirilgan Qur'oni karimni ikki panjasida avaylab ushlab, xonga uzatdi. Shayboniyxon Qur'onni manglayiga bosdi, o'pdi. Keyin oldidagi xontaxtaga qo'ydi" [Siyoyev, 25]. Yana bir tasvirda, xon mahalliy ahli ulamo va dil mahramlari bilan besh mahal namozini to'liq ado etadigan dinda sobit shaxs sifatida diniy qiyofasi gavdalangan. Siyoyev Shayboniyxon obrazini yaratishda uning xarizmatik shaxsiyatini, siyosiy mahoratini, diniy va insoniy fazilatlarini yoritadi. Siyoyev Shayboniyxonni faqat kuchli hukmdor sifatida emas, balki inson sifatida ham ko'rsatadi. Uning ichki kechinmalari, ijodiy mahorati, qo'rquvlari va umidlari bilan o'quvchini qiziqtiradi. Ushbu maqolada Shayboniyxon obrazini tahlil qilar ekanmiz, Siyoyevning badiiy mahorati, avvalo, uning tasvirlash uslubi va xarakterlarni ochib berish qobiliyatida namoyon bo'ladi. Adib Shayboniyxonning ruhiyatini chuqur tahlil qiladi va uning qarorlarining sabablarini ochib beradi. Bu esa o'quvchiga Shayboniyxonni yanada yaqinroq bilishga imkon yaratadi. Bundan tashqari, qissada Shayboniyxonning ilm-u irfonda kamol kasb etgan shiorlik sifatlari, nazm-u navoning qadriga yetadigan badiiy didini Xonzoda begimga yozgan maktublari, Turkiston, Hirot zaminining ulug' shoirlari ijodini yodga olishi, o'zi bilan birga ming jilddan iborat ko'chma kutubxonasini olib yurishida ham ko'rishimiz mumkin. Masalan, uning ko'nglidan Samarqand xayoli ketmay qolganda, ko'ksida tiniq chashmadek qaynab turgan hislari, sog'inchlari satrlarga aylanib, quyidagi she'rni bitadi:

Ketmadi ko'ngildan hech diydori Samarqandning,  
Ko'zumdin uchar har dam gulzori Samarqandning.  
Har nechaki shahr o'lsa dunyoda latif, ammo,  
Barchadin erur yaxshi bemori Samarqandning .  
Haq o'z karami birla ul elni omon tutsun,  
Bo'lsun bul jahondin yo'q ag'yori Samarqandning.  
Ko'pdir Hirida, bilgil, bulbul bilan to'ti ham,  
Andalibni uyaltti dildori Samarqandning.  
Bu shahri Hiri ichra bir zarra safo yo'qdur,  
Jannat kabi xushbo'ydur bozori Samarqandning.  
Qosh yosi birla xo'bdur, g'amza o'qini otsa,  
Jon javshanidin o'tar o'qlari Samarqandning.  
Shayboniy tilar hardam Buxoru Samarqandni,  
Tangrisi madad bo'lsun, ul yori Samarqandning [Siyoyev, 29-

30].

Yuqoridagi she'ridan ham bilishimiz mumkin-ki, Temuriylar saltanatining poytaxti Samarqandga bo'lgan mehri o'zgachaligi, shu bilan bir qatorda, Shaybonixon qaysi hududni egallamoqchi bo'lsa uning bozoriga boqib, o'sha davlatning iqtisodiy va siyosiy ahvoliga baho berishi kabi ijtimoiy-siyosiy qarashlari haqida ham keng tasavvurga ega bo'lamiz.

Umuman olganda, asarda adolat, kuch, siyosat va insoniylik kabi mavzular chuqur yoritilib, shoh va shoirlik salohiyatlariga alohida e'tibor qaratilgan. Shaybonixonning hukmdor sifatidagi mas'uliyatlari, odilona siyosati va ichki kurashlari o'quvchini o'ylantirishga sabab bo'ladi.

### **Xulosa**

Sa'dulla Siyoyevning "Dashti qipchoq lochini yoxud Muhammad Shaybonixon" qissasi badiiy mahorat va tarixiy kontekstni birlashtirgan yuksak asardir. Adib Shaybonixon obrazini yaratishda insoniyatning ichki kechinmalarini, siyosiy strategiyalarini va tarixiy voqealarni birlashtiradi. Uning badiiy uslubi va tasvirlari o'quvchini qiziqtiradi va Shaybonixonni yanada chuqurroq tushunishga yordam beradi. Siyoyevning asarlari o'zbek adabiyotining boyligini namoyish etadi va tariximizni yanada yaqinroq bilishga imkon yaratadi.

### **Adabiyotlar**

- Siyoyev S. 2021. *"Dashti qipchoq lochini yoxud Shaybonixon" qissasi*. Toshkent: Navro'z.
- Siyoyev S. 1979. *Shaybonixon*. Toshkent: O'zbekiston.
- Shukurov A. 2005. *O'zbek adabiyotida tarixiy roman*. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi.
- Abdullayev M. 2010. *Badiiy adabiyot va tarix*. Toshkent: O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi.
- Rahmonov R. 2015. *Sa'dulla Siyoyevning badiiy mahorati*. O'zbek adabiyoti va san'ati jurnali, 3(2), 45-50.
- Sharipova M. 2021. Shayboniy "Devon"ining poetik xususiyatlari. Toshkent.

# The artistic mastery of Sadulla Siyoev in creating the image of Shaibonihan

Nafisa Tuxsanova<sup>1</sup>

## Abstract

The article analyzes the writer's artistic skill in creating the image of Sheibani Khan in Sadulla Siyoyev's story "The Steppe Kipchak Falcon, or Muhammad Sheibani Khan". The article examines Siyoyev's deep understanding of the historical context, his ability to reveal the characters' personalities, as well as his techniques for involving the reader in events through artistic images. Sheibani Khan remained in memory as an important figure in the history of Central Asia. His image as a powerful ruler, his inner experiences and the consequences of his decisions are revealed. Through this analysis, the article helps readers better understand the complexity of the image of Sheibani Khan and the significance of Siyoyev's artistic skill. The article shows the richness of Uzbek literature and the significance of works of art about historical figures.

**Key words:** *artistic skill, historical context, Uzbek literature, human qualities, style of depiction, political skill, historical figures.*

## References

- Siyoyev S. 2021. *"Dashti qipchoq lochini yoxud Shayboniyxon"* qissasi. Toshkent: Navro'z.
- Siyoyev S. 1979. *Shayboniyxon*. Toshkent: O'zbekiston.
- Shukurov A. 2005. *O'zbek adabiyotida tarixiy roman*. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi.
- Abdullayev M. 2010. *Badiiy adabiyot va tarix*. Toshkent: O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi.
- Rahmonov R. 2015. *Sa'dulla Siyoyevning badiiy mahorati*. O'zbek adabiyoti va san'ati jurnali, 3(2), 45-50.
- Sharipova M. 2021. Shayboniy "Devon"ining poetik xususiyatlari. Toshkent.

---

<sup>1</sup> Nafisa Tukhsanova – graduate student, Tashkent State University of Uzbek Language and Literature named after Alisher Navoi.

**E-mail:** nafisatuhsanova@gmail.com

**ORCID ID:** 0009-0002-0903-2212

**For citation:** Tukhsanova N. 2025. "The artistic mastery of Sadulla Siyoev in creating the image of Shaibonihan". *Uzbekistan: Language and Culture* 2(2): 117-122.

## MAQOLA TAQDIM QILISH TALABLARI

O'zbekiston: til va madaniyat (O'zTM) – zamonaviy O'zbekiston (sobiq Turkiston) bilan bog'liq bevosita Markaziy Osiyo mintaqasini birlashtiradigan til, tarix, san'at, etnografiya, madaniyat va ijtimoiy fanlar sohalarini qamrab olgan ilmiy jurnaldir. O'zTM munozarali, zamonaviy, innovatsion, konseptual jihatdan qiziqarli, original mavzudagi ilmiy tadqiqotlarni nashr qiladi. Jurnal lingvistika, adabiyotshunoslik, tarjimashunoslik, din, falsafa, ilohiyot, fan, ta'lim, metodika, sotsiologiya, psixologiya, tarix, madaniyat, san'at, etnologiya, etnografiya, antropologiyaga oid ilmiy yo'nalishdagi maqolalar va taqrizlar hamda konferensiya hisobotlarini qabul qiladi.

### I. Maqola taqdim etish uchun umumiy talablar

Qo'lyozmalar o'zbek, ingliz, rus, fors, shuningdek, boshqa turkiy tillarda ham qabul qilinadi. Agar muallif o'z maqolasini jurnalning muayyan sonida nashr ettirmoqchi bo'lsa, unda qo'lyozma jurnal nashridan kamida besh oy oldin taqdim etilishi lozim.

Qo'lyozmalar MS Word (.doc) formatida (uzlangcult@gmail.com) elektron pochta-siga yuboriladi. Iqtiboslar va izohlar uchun MS Word menejerini qo'llash mumkin.

Barcha qo'lyozmalar tahririyatga muallif (mualliflar) haqidagi qisqacha ma'lumot bilan taqdim etiladi.

Asosiy matn *Times New Roman* shrifti, 14 hajm, satr oralig'i 1 interval, hoshiyalar chapdan 3 sm, o'ngdan 1,5 sm, yuqori va pastdan 2 sm bo'lishi kerak.

Maqolalar *The Chicago Manual of Style, 16<sup>th</sup> Edition* formatida shakllantiriladi. Maqola matni 3 000–5 000 so'zdan iborat bo'lishi kerak.

O'zbek va ingliz tillarida 100–150 so'zdan iborat abstrakt (Abstrakt) va 5–10 so'zdan kam bo'lmagan kalit so'zlar (o'zbek va ingliz tillarida). Abstraktda maqolaning qisqacha mazmuni va dolzarbligi, tadqiqot natijalari aks etishi lozim.

Adabiyotlar ro'yxati 5 sahifadan oshmasligi kerak.

Kitobga taqriz (ingliz yoki boshqa tillarda bo'lishi mumkin) 1500 so'zdan oshmasligi talab etiladi.

Taqriz formati: 1) sarlavha: kitob nomi, muallif (mualliflar), nashr qilingan shahar: nashriyot nomi, nashr yili, sahifasi soni. Narxi, ISBN raqami, (qattiq/yumshoq muqova); 2) taqriz so'ngida: taqrizchining F.I.O., ish joyi, pochta manzili.

### II. Maqola bo'limlarini rasmiylashtirish

Maqola nomi – normal harflarda, to'q bo'yoqda, 16 hajm.

Maqola nomi o'zbek va ingliz tillarida (agar maqola boshqa tilda yozilgan bo'lsa, maqola yozilgan til va ingliz tilida) beriladi.

Maqola kirish, asosiy qism bo'limlari va xulosadan tashkil topadi.

Maqola bo'limlari sarlavhasi – to'q bo'yoqda, 14 hajm.

### III. Maqolada tarjimalardan foydalanish

Boshqa tillardagi matn yoki boshqa manbalar tarjimoni aniq ko'rsatilishi kerak. Agar matn maqola muallifi tomonidan tarjima qilingan bo'lsa, u holda "tarjima muallifniki" shaklida beriladi.

Rasmiy nashrdan olingan tarjima-matn tahrir qilinmaydi.

Zarur holatda tarjima matnga sana, turli diakritik belgilar va boshqa elementlar kiritilishi mumkin.

Tarjima qilingan matn olingan manba nomi asl holicha beriladi. Zarur deb topilsa, uning nomi qavs ichida berilishi mumkin.

Geografik nomlar tarjima qilinmaydi va asl shaklida beriladi.

Tashkilotlar nomi tarjima qilinmaydi va asl shaklida beriladi.

Davr nomi rasmiy qabul qilingan shaklda beriladi.

### IV. Ko'chirma va tarjima parchaning berilishi

Manbadan olingan ko'chirma parcha asosiy matndan 1 qator tashlab ajratiladi, satr oralig'i 1 interval, markazda, 12 hajmda yoziladi.

Ko'chirmaning tarjimasi qavs ichida ( ) satr boshidan yozilishi kerak. Bunday ko'chirma *Times New Roman* shrift, 12 hajm, normal yozuvda beriladi.

### V. Havola va izohlar berish

Manbaga havola matn ichida to'rtburchak qavsda [ ] beriladi. Havola qilingan manbalar bir nechta bo'lsa, ular nuqtali vergul (;) bilan ajratiladi.

Izohlar tegishli sahifa pastida, tartib raqami bilan joylashtiriladi.

### VI. Qo'lyozma (toshbosma) manbalar va nashr etilgan asarlar bibliografiyasi

Bibliografiyada muallif yoki asar nomi satr boshidan, boshqa barcha qatorlari xatboshidan yoziladi. Adabiyotlar *bibliografiyada* o'zbek lotin alifbosi tartibida ko'rsatiladi.

#### V.1. Qo'lyozma va toshbosma manbalar bibliografiyasi

Qo'lyozma yoki toshbosma manbalarni bibliografiyada o'zi yozilgan grafikada berish maqsadga muvofiq. Lotin alifbosidagi transliteratsiyasini berish ham mumkin. Ba'zan qo'lyozma asarning nomi muallif ismidan oldin yozilishi ham mumkin.

Muallif nomi. Ko'chirilgan asr (agar mavjud bo'lsa). Asar nomi. Qo'lyozma (toshbosma): saqlanayotgan joy, inventar raqam.

Xondamir. XV asr. Makorim ul-axloq. Qo'lyozma: O'zFASHI, № 742.

**Matnda qo'lyozma (toshbosma)ga havola berish:**

[Xondamir, Makorim, 17<sup>a</sup>]

#### VII.2. Kitoblar uchun

**Bibliografiyada:**

Familiya, ism. Nashr yili. *Kitob nomi*. Shahar: Nashriyot nomi.

Qudratullayev, Hasan. 2018. *Boburning adabiy-estetik olami*. Toshkent: Ma'naviyat.

**Matnda kitobga havola:**

[Familiya kitob nashr yili, sahifa raqami]

[Qudratullayev 2018, 99]

Agar bir muallifning bir yilda nashr qilingan kitoblaridan foydalanilgan bo'lsa, bibliografiyada kitobning nashr yili o'zbek lotin alifbosi harflari bilan ajratilib ko'rsatiladi.

Sirojiddinov, Shuhrat. 2011 (a). *Alisher Navoiy: manbalarining qiyosiy-tipologik, tekstologik tahlili*. Toshkent: Akademnashr.

Sirojiddinov, Shuhrat. 2011 (b). *O'zbek adabiyotining falsafiy sarchashmalari*. Toshkent: Akademnashr.

**Matnda kitobga havola:**

[Sirojiddinov 2011 (a), 99]

[Sirojiddinov 2011 (b), 67]

**Ikki muallif tomonidan yozilgan kitobni bibliografiyada berish tartibi:**

Familiya, Ism va Ism Familiya. Nashr yili. *Kitobning nomi*. Shahar: Nashriyot nomi.

Abdurahmonov, G'anjion, Alibek Rustamov. 1984. *Navoiy tilining grammatik xususiyatlari*. Toshkent: Fan.

**Matnda kitobga havola:**

[Familiya va Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Abdurahmonov, Rustamov 1984, 52]

Agar kitobning uch va undan ortiq muallifi bo'lsa, bibliografiyada barcha mualliflarning ismi to'liq yoziladi. Bunday kitobga havola qilinganda, birinchi muallifning ismi yozilib, davomida *va boshqalar* deb ko'rsatiladi:

[Familiya va boshqalar nashr yili, sahifa raqami]

[Vohidov va boshqalar 2010, 847]

**Kitob yoki to'plam maqolasini bibliografiyada berish tartibi:**

Familiya, ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Kitob yoki to'plam nomi*, Ism Familiya, Ism Familiya muharrirligida, maqola sahifasi raqamlari. Shahar: Nashriyot.

Abdug'afurov, Abdurashid. 2016. "Badoye' ul-bidoya"ning tuzilish sanasi". *XX asr o'zbek mumtoz adabiyotshunosligi*, Olim To'laboyev muharrirligida, 174–184. Toshkent: "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi" Davlat ilmiy nashriyoti.

**Matnda kitob yoki to'plam maqolasiga havola:**

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Abdug'afurov 2016, 176]

**Elektron shaklda nashr qilingan kitoblar uchun:**

Elektron kitobning bir nechta formati bo'lsa, bibliografiyada foydalanilgan format ko'rsatiladi. Elektron kitobning internet manzili (URL) hamda shu manba olingan sana ko'rsatilishi lozim.

### **Elektron kitobni bibliografiyada berish:**

Familiya, Ism. Nashr yili. *Kitob nomi*. Shahar: Nashriyot nomi. URL. Foydalanilgan sana.

Mamatov, Ulug'bek. 2018. *O'zbekiston madaniyatida tarixiy janrdagi tasviriy san'at asarlari*. Toshkent: Mumtoz so'z. <https://kitobxon.com/uz/catalog/sanat/>. 12.03.2019.

### **Matnda elektron kitobga havola:**

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Mamatov 2018, 11]

### **Ikki mualliftomonidan yozilgan elektron kitobni bibliografiyada berish tartibi:**

Familiya, Ism va Ism Familiya. Nashr yili. *Kitobning nomi*. Shahar: Nashriyot nomi. Internet adres (URL).

Sirojiddinov, Shuhrat va Sohiba Umarova. 2017. *O'zbek matnshunosligi qirralari*. Chikago: Chikago universiteti nashriyoti. <http://press-pubs.uchicago.edu/founders/>.

### **Matnda elektron kitobga havola:**

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Sirojiddinov 2017, 19-hujjat]

## **VII.3. Jurnal maqolasi uchun**

### **Chop etilgan jurnal maqolasini bibliografiyada berish tartibi:**

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi". *Jurnal nomi* jurnal soni: maqola sahifalari.

Mahmudov, Nizomiddin. 2013. "Termin, badiiy so'z va metafora". *O'zbek tili va adabiyoti* 4: 3 – 8.

### **Matnda jurnal maqolasiga havola:**

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Mahmudov, 2013, 5]

### **Elektron jurnal uchun:**

Elektron jurnal uchun jurnalning DOI manzili ko'rsatiladi. Agar DOI manzili mavjud bo'lmasa, internet adresi ko'rsatilishi kerak (URL). DOI – bu o'zgarmas ID bo'lib, internet tarmoqlarining elektron adreslari tizimiga ulangan, ya'ni manbani boshqaruvchi <http://dx.doi.org/> manzildir.

### **Elektron jurnal maqolasini bibliografiyada berish:**

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Jurnal nomi* jurnal soni: maqola sahifalari. DOI adres (yoki URL).

Aminov, Hasan. 2018. "O'zbekiston san'atida temuriylar siymosi". *O'zbekistonda xorijiy tillar* 2: 246 – 253. doi: 10.36078/1596780051.

### **Matnda maqolaga havola:**

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Aminov 2018, 248]

## **7.4. Gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal uchun**

Gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal maqolasiga havola matn shaklida beriladi (masalan, Muhammadjon Imomnazarovning 27.02.2005dagi "O'zbekiston adabiyoti va san'ati" gazetasida chop etilgan maqolasida

aytilganidek...); odatda, bunday manbalar umumiy adabiyotlar ro'yxatida keltirilmaydi. Agar keltirilsa, kitoblarga qo'yiladigan talablarga asosan beriladi.

Agar onlayn maqolaga havola berilayotgan bo'lsa, uning internet manzili (URL), maqola olingan sana ko'rsatilishi kerak.

#### **Gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal maqolasini bibliografiyada berish tartibi:**

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Gazeta-Jurnal nomi*, nashr sanasi. Imomnazarov, Muhammadjon. 2005. "Jomiy "Xamsa" yozganmi?." *O'zbekiston adabiyoti va san'ati*, January 25.

##### **Matnda maqolaga havola:**

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Imomnazarov 2005, 4]

#### **Elektron gazeta yoki ilmiy-ommabop jurnal maqolasini bibliografiyada berish:**

Familiya, Ism. Nashr yili. "Maqola nomi." *Jurnal nomi*, nashr sanasi. Internet adres.

Jabborov, Rustam. 2019. "Navoiyning Tabrizda yashagan xorazmlik kotibi". *UZA: O'zbekiston Milliy axborot agentligi*, 08.12. <https://uza.uz/uz>.

##### **Matnda maqolaga havola:**

[Familiya nashr yili, sahifa raqami]

[Jabborov 2010, 17]

Maqola so'ngida foydalanilgan adabiyotlar o'zbek lotin alifbosi tartibida beriladi. Adabiyotlar ro'yxati ikki qismdan iborat bo'lishi, birinchi qismda foydalanilgan adabiyot chop etilgan grafikada yuqorida ko'rsatilgan shaklda rasmiylashtirilishi, ikkinchi qismda esa barcha foydalanilgan adabiyotlar o'zbek lotin alifbosida berilishi talab qilinadi. Misol uchun:

##### **Adabiyotlar**

Баранов, Х.К. 1958. Арабско – русский словарь. Москва: Наука.

##### **Adabiyotlar**

Baranov, X.K. 1958. Arabsko – russkiy slovar. Moskva: Nauka.

Maqolani rasmiylashtirish talablarining ingliz tilidagi variantini "*The Chicago Manual of Style, 16<sup>th</sup> Edition*" qo'llanmasi yoki <https://www.chicagomanualofstyle>. havolasidan ko'rib olishingiz mumkin.

### **GUIDELINES FOR CONTRIBUTORS**

Uzbekistan: Language and Culture is an academic journal, publishing research in linguistics, history, literature, translation studies, arts, ethnography, philosophy, anthropology and social studies. We aim to publish cutting edge, innovative, conceptually interesting, original case studies and new research, which shape and lead debates in multifaceted studies. We do not publish economic analyses or policy papers. Any opinions and views expressed in publications are the opinions and views of

the authors, and the publishers are not responsible for the views/ reviews of the contributors.

The journal is published four times a year. The language of articles can be English, Russian and Uzbek. Other Turkic languages are also welcomed. In addition to research articles, the journal welcomes book reviews, literature overviews, conference reports and research project announcements.

### **1. General**

#### **- Submission Guideline**

1. Manuscripts may be submitted at any time during the year. However, if the author wishes to have his/her manuscript published in a certain issue of the journal, the submission should be made at least five months in advance of the proposed publication date.

2) Manuscripts should be submitted by email (uzlangcult@gmail.com) as an attachment in MS Word document (.doc) format and use MS Word Source.

3) All manuscripts should be submitted with a cover page including an email address, a mailing address and a short introduction about the author(s) /contributor(s)'.

### **2. Manuscript format**

1) The main texts should be written in Times New Roman font, 12 point, and single-spaced in 44 pagination with 1-inch margins.

2) Submissions must follow the author-date system of The Chicago Manual of Style, 16th Edition.

3) Quotations are given in brackets in the text.

4) A research article should normally be no more than 9,000 words in length, including the following contents:

- an abstract of 150-200 words (in English, Russian, and Uzbek) and seven to ten keywords;

- a list of references of no more than five (5) pages;

- tables and figures, if any.

5) A book review should generally be about 1,500 English words (or other languages) in length, and must include the heading and closing in the following format:

- Heading: Title of the Book. By Author's Name(s). City of Publication: Publisher Name, Year. pp. Price, ISBN:, (hardcover/paperback).

- Closing: Book reviewer's name, affiliation and postal address at the end.

6) Style Points Headings. Limit: Four levels.

Level 1. Title Style (e.g. the first letter of each word upper case, except prepositions), Bold, and 14 point.

Level 2. Title Style, Italics, 14 Point.

Level 3. Modified "down" style (first letter upper case, or first letter of first two words if the first word is an article), Bold, and 12 point.

Level 4. Modified down style, Bold, 11 point.

3. Style and Usage

## 1) Translation

- Translated excerpts from classical texts or non-English sources should be annotated with clarification of its original/published language and translator. Likewise, "Author's own" translations of quoted texts should be noted as such.

- The author is expected to provide an English translation of key terms in the work, rather than a translator without expertise in the subject.

- Excerpts or quoted texts from published translation will not be edited. However, UzLC editors may query or modify translations of key terms or texts provided by the author.

- Where necessary, short supplementary information such as dates, an item in its original characters, or the Romanized form of a non-English item, may be included.

- Names of foreign publishers, and titles of sources published in a foreign language should primarily appear in Romanized form without translation. However, if necessary, a translation may be added in brackets ([ ]).

## 2) Names and Terms

- Place Names (foreign):

Designation for division of areas should be either translated or hyphenated after the given area name.

Designation for geographical/structure names are not hyphenated, and appear without the equivalent English term.

Institutional names are considered proper nouns. Their names should appear following the preference of the individual institutions.

3) The descriptive designation of a period is usually lowercase, except for proper names or traditionally capitalized terms.

## 4. Quotation

1) Block Quotations:

- A block quotation should start with double line spacing and an indentation from the left margin. From the second paragraph of the block quotation, additional paragraph indentation is needed.

Texts in block quotation should be written in Times New Roman 10 pts., and not be entirely italicized.

## 5. Others

1) There is one space after sentence punctuation and not two.

2) The end parenthesis, closing quotation mark, and footnote numbers come after the sentence punctuation.

3) For parentheses within parentheses, use brackets ([ ]).

## 6. Basic Citation Format

The following examples illustrate citations using the **author-date** system. Each example of a reference list entry is accompanied by an example of a corresponding parenthetical citation in the text. For more details and many more examples, see chapter 15 of *The Chicago Manual of Style*.

## BOOK

### Reference List (hanging indent):

Pollan, Michael. 2006. *The Omnivore's Dilemma: A Natural History of How Eating Has Evolved*. New York: Penguin.

#### In Text Cite:

[Pollan 2006, 99–100]

### Reference List (hanging indent):

Ward, Geoffrey C., and Ken Burns. 2007. *The War: An Intimate History, 1941–1945*. New York: Knopf.

#### In Text Cite:

[Ward and Burns 2007, 52]

For four or more authors, list all of the authors in the reference list; in the text, list only the first author, followed by et al. (“and others”):

[Barnes et al. 2010, 847]

### Reference List (hanging indent) book chapter:

Kelly, John D. 2010. “Seeing Red: Mao Fetishism, Pax Americana, and the Moral Economy of War.” In *Anthropology and Global Counterinsurgency*, edited by John D. Kelly, Beatrice Jauregui, Sean T. Mitchell, and Jeremy Walton, 67–83. Chicago: University of Chicago Press.

#### In Text Cite:

[Kelly 2010, 77]

Chapter of an edited volume originally published elsewhere (as in primary sources):

### Reference List (hanging indent) book originally published elsewhere:

Cicero, Quintus Tullius. 1986. “Handbook on Canvassing for the Consulship.” In *Rome: Late Republic and Principate*, edited by Walter Emil Kaegi Jr. and Peter White. Vol. 2 of University of Chicago Readings in Western Civilization, edited by John Boyer and Julius Kirshner, 33–46. Chicago: University of Chicago Press. Originally published in Evelyn S. Shuckburgh, trans., *The Letters of Cicero*, vol. 1 (London: George Bell & Sons, 1908).

#### In Text Cite:

[Cicero 1986, 35]

## BOOK PUBLISHED ELECTRONICALLY

If a book is available in more than one format, cite the version you consulted. For books consulted online, list a URL; include an access date only if one is required by your discipline. If no fixed page numbers are available, you can include a section title or a chapter or other number.

### Reference List (hanging indent):

Austen, Jane. 2007. *Pride and Prejudice: A Novel in Five Books*. New York: Penguin Classics. Kindle edition.

#### In Text Cite:

[Austen 2007, 101]

### Reference List (hanging indent):

Kurland, Philip B., and Ralph Lerner, eds. 1987. *The Founders' Constitution*. Chicago: University of Chicago Press. <http://press-pubs.uchicago>.

edu/founders

**In Text Cite:**

[Kurland and Lerner, chap. 10, doc. 19]

**JOURNAL ARTICLE**

**Article in a print journal**

In the text, list the specific page numbers consulted, if any. In the reference list entry, list the page range for the whole article.

**Reference List (hanging indent):**

Weinstein, Joshua I. 2009. "The Market in Plato's Republic." *Classical Philology* 104:439–58.

**In text cite:**

[Weinstein 2009, 440]

Article in an online journal

Include a DOI if the journal lists one. A DOI is a permanent ID that, when appended to <http://dx.doi.org/> in the address bar of an Internet browser, will lead to the source. If no DOI is available, list a URL. Include an access date only if one is required by your discipline.

**Reference List (hanging indent):**

Kossinets, Gueorgi, and Duncan J. Watts. 2009. "Origins of Homophily in an Evolving Social Network." *American Journal of Sociology* 115:405–50. doi:10.1086/599247.

**In text cite:**

[Kossinets and Watts 2009, 411]

**Article in a newspaper or popular magazine**

Newspaper and magazine articles may be cited in running text ("As Sheryl Stolberg and Robert Pear noted in a New York Times article on February 27, 2010..."); they are commonly omitted from a reference list. The following examples show more formal versions of the citations. If you consulted the article online, include a URL; include an access date only if your discipline requires one. If no author is identified, begin the citation with the article title.

**Reference List (hanging indent):**

Mendelsohn, Daniel. 2010. "But Enough about Me." *New Yorker*, January 25.

**In text cite:**

[Mendelsohn 2010, 68]

**Reference List (hanging indent):**

Stolberg, Sheryl Gay, and Robert Pear. 2010. "Wary Centrists Posing Challenge in Health Care Vote." *New York Times*, February 27. <http://www.nytimes.com/2010/02/28/us/politics/28health.html>.

**In text cite:**

[Stolberg and Pear 2010, 12]

## WEBSITE

A citation to website content can often be limited to a mention in the text ("As of July 19, 2008, the McDonald's Corporation listed on its website . . ."). If a more formal citation is desired, it may be cited as in the examples below. Because such content is subject to change, include an access date or, if available, a date that the site was last modified. In the absence of a date of publication, use the access date or last-modified date as the basis of the citation.

### **Bibliography (hanging indent):**

Google. 2009. "Google Privacy Policy." Last modified March 11. <http://www.google.com/intl/en/privacypolicy.html>.

### **In text cite:**

[Google 2009]

### **Reference List (hanging indent):**

McDonald's Corporation. 2008. "McDonald's Happy Meal Toy Safety Facts." <http://www.mcdonalds.com/corp/about/factsheets.html>.

### **In text cite:**

[McDonald's 2008]

Jurnal 2017-yil 26-oktyabrda O'zbekiston Respublikasi Matbuot  
va axborot agentligi tomonidan № 0936 raqam bilan ro'yxatdan o'tgan.  
Tahririyatga kelgan maqolalar mualliflarga qaytarilmaydi.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Oliy Attestatsiya Komissiyasi tomonidan  
filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc)  
dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalari chop etilishi lozim bo'lgan ro'yxatga  
kiritilgan (30.10.2021. № 308/6).

**Manzil:** Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Yusuf Xos  
Hojib ko'chasi 103-uy.  
Telefonlar: +99871 281-45-11, +99871 281-41-93.  
Website: [www.uzlc.navoiy-uni.uz](http://www.uzlc.navoiy-uni.uz)  
E-mail: [uzlangcult@gmail.com](mailto:uzlangcult@gmail.com)